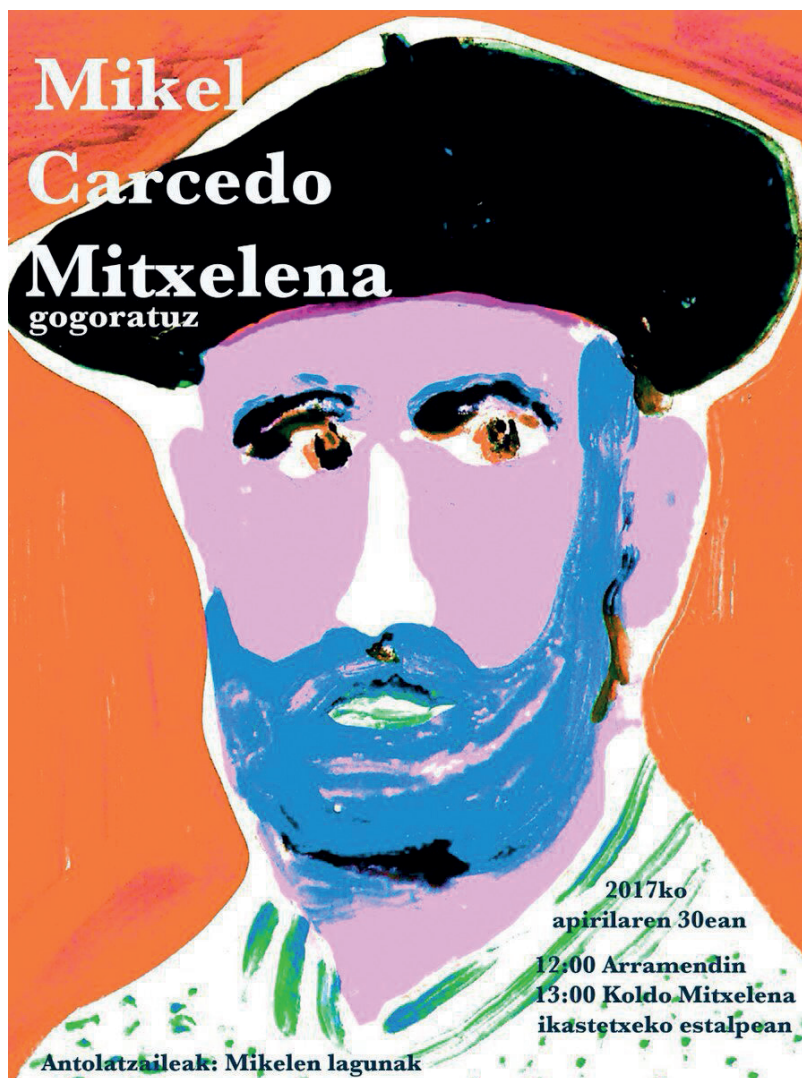

Mikel Carcedo Mitxelena BETIKO GUGAN

Mikel Azkarate eta Imanol Miner

Joan berri zaigun Mikel Carcedo Mitxelena bidaide eta lagunari buruz idazteko helburuarekin elkartu gara Mikel Azkarate eta Imanol Miner, oroimenaren ganbaretako biltegietan duguna elkarrekin partekatu eta, bide batez, elkarrizketa moduan OARSO urtekarian jasotzeko asmoz.

Mikelen omenaldiko kartela: Ibai Maritxalar Mikelen lagunak

Imanol: Haurtzaroan eta nerabezaroan, auzoan eta herrian, baziren, etxean euskaraz bizi arren, ikasketak egitera gaztelaniazko ikastetxeetara biltzen zirenak, eta Mikel horietakoa zen, baina ñabardura batekin: euskaltzalea zen, ni eta nire ingurukoak bezala gutxienez, eta, ondorioz, batean eta bestean egingo genuen topo handik aurrera. Kristau komunitatean aisialdi eta sendotzako bileretan ezagutu genuen elkar Mikelek eta biok, batxilerreko urteetan alegia. Mikelen arreba Ana eta gaur egun Fatimako

Ama parrokian apaiz aritzen den Joxin begirale lanetan aritzen ziren, eta esango nuke orduan elkar ezagutu genuela. Zu ere ez zinen urruti ibiliko, Mikel.

Mikel: Garai hartan, Mariaren Zeruratzea parrokiaren inguruan konpromisoaren bidez fedea eta bizitza lotzen zituen mugimendu interesgarri bat zegoen. Nik 24 urte inguru nituen, eta ordurako kristau komunitatean gazte giroetan arduraz bizitzeko bidea ikasia genuen: familian, lagunartean, bikote ha-

rremanetan, institutuan eta unibertsitatean, lan munduan, auzoan, herrian... Lan Munduko Kristau Gazteria mugimenduan (JOC, gaztelaniazko siglan) aritzen nintzen, eta parrokiako kristau elkarte haren inguruan ere mugitzen ginen. Hantxe ezagutu nuen Mikel gaztea, gazte mugimendu hartan taldekide nuen Anaren anaia. Eta han konpromiso giro hura ezagutu zuen berak ere. Euskaltzale eta herrizale ezagutu nuen, pertsonengan eta gizartean eragile izateko estiloa lantzen baitzen kristau taldeetan. Horri lotuta, euskalgintzan ere jarduten nintzen, eta, Egunkaria Sortzen ekimenean parte hartu ondoren (1991-1992) Lau Haizetara euskaldunon elkartearen sorrera prestatzen ari ginenean, Mikel euskaltzalea guregana hurbildu zen.

Imanol: Hain zuzen ere, aipatu duzun Lau Haizetara euskaldunon elkartearen sorrera batzarrera joateko gonbidapena berak egin zidan, baina ez nintzen batzar hartan izan, beste plan bat egin nuen, gazteagoa izaki eta burua auskalo non nuen orduan... Lau Haizetara sortu eta gutxira, Xenpelar bertso eskolan sendotu zen gure harremana.

90eko hamarkadaren hasiera zen, 1992-93 urteen inguruan izango zen; telebistaren eraginaren ondorioz, denak bertsozaletuta genbiltzan urte haietan, ordurako Lau Haizetara sortua zela hasi nintzen Xenpelar bertso eskolan Mikelekin ostiral arratsaldetan, Ibon Zabala zenak animatuta. Unibertsitateko lehen urteak ziren, goizetan Juan Mari Lekuonarekin ikasten genuen ahozko literatura eta iluntzean, astean behin, lagun talde batek Zintzilik Irratian Mikelan Zai irratsaioa eskaintzen genuen; Mikel izaten zen entzule finetako bat, kulturzaletasuna partekatzen genuen eta ordurako: ohiturak, erritoak, mitologia, transmisioa, euskalkiak, bertsozaletasuna, ahozko mundua eta abarrekoak.

Mikel: Gure arteko lotura handiena Lau Haizetaran izan zen. Herri bizitzan hizkuntza ikuspuntua lantzea zen Mikelen gogo eta konpromiso nagusietako bat. Elkartearen barruan batzordetan antolatuta geunden, lana eraginkorrago egin ahal izateko. Mikel normalkuntza taldean aritzeaz gain, zuzendaritza taldean ere jardun zen.

Imanol: Zizka-mizketan aritzea oso gogoko zuela gogoratzen dut eta Lau Haize Gazte taldera ere azaltzen zen tarteka. Gustu, erritmo eta moldeetan ez ginela bat etortzen gogoratzen dut, baina gaztaroko urte haietan bidea elkarren parean egin genuen, afinitatea genuen baina distantzia ere bai, bakoitza bere kasa ibiltzen ginen. Nolabait esateko, tradizioaren kulturaren eta kultura modernoaren arteko zubietan topatzen nintzen Mikelekin, ez hainbeste ingurumari posmoderno eta likidoagoetan, motxila eta egitate desberdinen jabe ginenez.

Mikel: Mikelen eta bion arteko harremana Lau Haizetararen jardunaren barruan ere gorputzen joan zen. Euskararen aldeko jardunean jarduten ginen elkarlanean, bileretan, zereginetan eta ekintzetan. Adin tartea bazegoen bion artean, baina hori ez zen oztopo izan elkarren artean laguntasuna sortu eta mamitzeko. Elkarrekin txangoak eta mendi irteerak egiten hasi ginen. Askotan, Ipar Euskal Herria izan ohi zen gure helmuga.

Imanol: Gertutasuna nire kasuan azken urteotan izan dut berarekin. Lehenago esandako bidetik, gazteagoak ginela, Oarso Telebistaren egitasmoak porrot egin ondoren, partidu politikoetarako itxaropenak eta sinesgarritasunak askorako ematen ez zuen garaian, sorpresaz hartu nuen politikagintzara urrats bat eman eta zinegotzi aurkezteko bere erabakia. Eusko Alkartasunarekin aurkeztuko zen, abertzalea eta independentista izaki.

Dastaketa

Mikel: Ordurako alderdien politikagintzan autode-terminatutako pertsona zen, eta, beste bortizkeria adierazpide batzuekin batera, ETaren hilketak salatzen zituen herriko talde batekin, haren borroka armatuarekin desadostasuna adierazia baitzuen, bai ikuspuntu etikotik eta bai ikuspuntu politikotik. Besteak beste, jarrera hori publikoki agertu izanak tentsio ugari ekarri zizkion Mikeli ere. Horren ondorioz, asko sufritu zuen Mikelek, bai eta familiak eta inguruak ere.

Imanol: Lizarra-Garaziko ahaleginak udalerrietan itxaropen pixka bat sortu bazuen ere, ez zuen luza-roan iraun eta abertzaleen arteko hartu-emanek, eta elkarbizitzak orokorrean, okertzera egin zuten, eta aurrerago, ezker abertzalearen bueltako gazte talde batek ere une gogor askoak pasarazi zizkion, jarraika ibili zitzaizkion eta, azkenean, kalean zihoan

Ziburuko ikastolalagundu eta Dastaketa:
SARETUZ proiektua

batean egurtu egin zuten. Salaketa jarri eta, oker ez banago, bera egurtu zutenei urteetako espetxe zigorra saihesteko, irtenbide bila ere jardun zen. Eta bizitzaren itzuliak zer diren, iraganeko korapiloetan ataskatu beharrean, ezker abertzalea legez kanpo uzteko saiakeren garaian EH Bilduren aldeko apustua egin zuen, hauteskundeetan aurkeztu eta politikagintzaren normalizazioaren aldeko aukera babestuz.

Mikel: Gazte-gaztetatik ardura handia hartu zuen politikan, baina ez alderdien politikan bakarrik. Hizkuntzaren zaintzarekin eta ahoz zebilkien hizkerarenarekin, alegia ahozkotasunarekin, arduratsua zen oso. Hizkera landua erabiltzen zuen, familiak oinordetzan utziari gogoko zituenak gehitzen zizkion, pertsona ikasia baitzen. Glosifiloentzako gozamena! Bere ondoan aritzeak beti zekarren hitz eta esapide berriak ikastea, azentuan arreta jartzea, intonazioan, bustiduretan. Ahoan ongi murtxikatu eta txistukatu ondoren askatzen zituen halako hitzak eta besteko esapideak bixi-bixi. Elikatu egiten ginen berari ikasitakoekin.

Eta elikaduraz ari garela, mahaiaren bueltan gastro- nomia ere oso gogoko zuen. Bere barruko euskaltzalea ez ezik, gorputzez eta arimaz maite zituen jate-edate kontuak, apetitu onekoa zen gero. Bazuen orein baten itxurazko beirazko botila dotore bat, otorduetan berarekin eramaten zuena, berak kariño guztiz prestatutako patxarana dasta genezan. Eta goxoa egiten zuen, gainera!

Imanol: Ikasketaz ingeniaria, ofizioz irakaslea eta afizios euskaltzalea izateaz gain, bilatzailea ere bazen Mikel, terapiak, meditazioa, espiritualtasuna... Zeri ez zion ematen? Zizka hemen eta zizka han ibiliko zen, erle gozozale baten moduan, eta JM Sanchez Carrion Txepetxek eta Iñaki Larrañagak abiatutako Bizi + Hitza fundaziora ere iritsi zen bera ere. Mikel eta biok 2010 inguruan topatuko ginen berriro fundazioaren bueltan eta Euskararen Baratzeko hileroko bileretan. Ordurako Bizi + Hitza fundazioak lankidetzak zituen martxan Ekuador eta Kolonbiako hainbat jatorrizko herrirekin eta Mikel aritu zen zubi lanetan bai Ekuadorren -Mikelazulokoen espedizioaren aurretik oker ez banago-, bai eta Kolonbian ere, hololinguistikaren bideetatik, euskalt-

zaletasunetik elezaletasun edo glosofiliarako pausoa emanaz. Kolonbiara egindako bidaiari ezagutu zuten elkar Mariak eta Mikelek, eta orduan hasiko zen bikote harremana, familia egitasmo bat osatzeraino: lehenengo Mariarekin eta geroago Carlos semearekin, beharrezko diligenziak eginda.

Mikel: Urteak aurrera joan ahala, berrikiago, Mikelek Mariarekin eta Carlosekin familia osatuta, hainbat tokitan bat egiten hasi ginen berriro ere. Horrela, Oarsoirriak familia ekimena martxan jarri zenetik, hainbat ekintzatan egoten ginen elkarrekin: ikastaroetan, txangoetan eta tailerretan. Familia herri bizitzarekin eta euskal kulturarekin lotzeko bideetako bat izan zuen. Gainera, ordurako Koldo Mitxelena ikastetxeko ikaslea zen haien seme Carlos, nire alabarekin batera. Oarsoirriekin batera, eskolako ekintzak familien artean zubiak egiteko aukera ona izan ziren.

Imanol: Nik ere Mikelekin harreman handiena azken urteotan izan dut, familia osatu zuenean, alegia, agenda desberdinak izan arren, Euskararen Baratzeko bilerak aitzakia ederrak izan dira azken urteetan elkarrengana gerturatu eta elkarren berri gertutik jarraitzeko. Horietako egun batean, eta familia kontuekin ari garenez –gauzak zer diren–, Mikelek berak kontatu zidan nire Oiartzungo aitona eta be-rea –bion amen aitak alegia–, gaztetatik lagun handiak zirela. Eta bi belaunaldi geroago, horra ilobak ere hitzaren eta bizitzaren bideetan elkarri lagun-tzen.

Mikel: Bizitza horrelako karanbolez beteta dago, izan ere. Elkarrekin Iruñeko sanferminetara joan ginen uda batean, nik han lagunak baintuen. Han ezagutu zituen Karririki euskara elkarteko eta Zaldiko-Maldiko kultur elkarteko lagunak. Normalean, sanferminak giro euskaltzalean egoteko parada izaten nuen, eta haietako batean Karrikiriko lagun bidez Thierry Biscary ezagutu genuen, gerora Kalakan hirukoteko kide izandako kantari baxenafarra, hain zuzen Madonnaren MDNA Tour bira mundialean parte hartzen zuena.

Imanol: Neroni ere Bartzelonaraino joan nintzen 2012ko ekainean MDNA bira ikustera eta ez daukat ahazteko, ahazteko ez daukadanez. Inoiz esan ezin

diren estalitako egien bidetik, gogoratu Kalakane-koak, Madonnaren eskutik ezagutu genituela euskal herritar gehienok. Izan ere, batzuetan, kanpoko adituek balioan jartzen diguten arte, edota Mikelen kasuan bezala faltan sumatzen dugun arte, ez gara konturatzen auzoan dugunaz. Zerbaitek ikusmena lanbrotu izan baligu bezala da. Mikelen ezusteko heriotzarekin ere batek baino gehiagok aitortu dit hori.

Eta honaino ekarri gaituen hitz-aspertua nolabait borbiltzeko, galdera partekatuak gorde ditugu irakurlearentzat. Izan ere, idazlan hau egiterakoan eta Mikelekin egindako ibilbidearekin gogoratzean, galderak zabalik mahai gainean jarrita joan zaigula iruditzen zaigu. Nola esan, patxadarekin eta konfiantzarekin argitu beharko ditugun erantzunak, mendi-buelta batean ibilian goazela edota mahaiaren bueltan jarrita gure artean argitzea proposatzen ote dizkigun, alegia, bere garaia eta ingurua ezagututa, moldeak apurtuz, besteek bezala aurrera egiteko pertsona batek bere burua asmatu eta berrasmatu behar duenean eta beregandik espero denaren ez bezalako emaitza ikustean, jabetzen al gara zein izan den etxean, eskolan, lanean, kalean, desberdin pentsatzeagatik, jokatzekoagatik, izateagatik, alegia, askatasunean bizitzeagatik pertsona horrek ordaindu beharreko prezioa? Eta honen guztiaren argitan, zer-baiterako gonbidapena sumatzen ote dugu?

Argazkia: Esther Boticario

